

Oponentský posudek
na disertační práci
JUDr. Anety Vondráčkové na téma
„Perspektivy harmonizace přímých daní důchodového typu v Evropské
unii“

I.

Dopisem ze dne 13. září 2016 jsem byla Prof. JUDr. Janem Kuklíkem, DrSc., děkanem Právnické fakulty Univerzity Karlovy jmenována oponentkou disertační práce zpracované v oboru Evropské právo na téma „*Perspektivy harmonizace přímých daní důchodového typu v Evropské unii*“, kterou vypracovala doktorandka JUDr. Aneta Vondráčková, a to pod vedením školitele Prof. JUDr. PhDr. Michala Tomáška, DrSc.

II.

Doktorská disertační práce pojednává o velmi aktuálním tématu, jímž jsou perspektivy harmonizace přímých daní důchodového typu v Evropské unii. Výběr tématu pokládám za vhodný. Jedná se o velmi diskutovanou právní i praktickou problematiku. S ohledem na legislativní změny a tvořící se vnitrostátní i zahraniční judikaturu může harmonizace přímých daní způsobovat aplikační i interpretační problémy, ale zároveň odůvodňuje potřebu takové práce, která v daném období problematiku komplexně podchytí. Zvolené téma lze označit za multidimenzionální, neboť se pohybuje na pomezí práva Evropské unie a finančního (daňového) práva s přesahy do práva obchodního, což od autorky vyžadovalo kvalitní znalost těchto právních oborů.

II.

Předně lze konstatovat, že se autorka zdárně vypořádala se zvolenou tematikou. Za cíl si stanovila zpracovat komplexní analýzu harmonizačního procesu u daní z příjmů a jeho perspektiv, aby čtenář dostal ucelený soubor poznatků dané

problematiky. Autorce se podařilo zadaný cíl splnit a práce je tak na velmi dobré odborné i literární úrovni.

Za velmi silnou stránku práce považují využití vnitrostátních i zahraničních pramenů, judikatury i další předpisů. Časté odkazy na jednotlivé akty aplikace práva a interpretační problémy činí práci velmi živou, aktuální a prakticky použitelnou. Častá srovnání vnitrostátní a zahraniční úpravy svědčí o velkých znalostech autorky v této oblasti i o množství zahraničních pramenů, se kterými musela aktivně pracovat.

Z formálního hlediska působí práce uceleně a přehledně, přičemž řazení do jednotlivých kapitol nepostrádá logiku. Práce o rozsahu 200 stran se skládá z úvodu (kapitola č. 1), osmi základních kapitol (kapitoly č. 2 - 9) a závěru (kapitola č. 10). Nad to je práce doplněna obligatorními přílohami (str. 206 an.) Práce je logicky strukturovaná, obecně srozumitelná i zajímavě napsaná. Může se stát předmětem zájmu odborné veřejnosti i osob, kteří se chtějí s uvedenou problematikou podrobně seznámit. Autorka se nespokojuje s konstatováním platné právní úpravy a na mnoha místech se sympaticky vymezuje svými vlastními úvahami i návrhy *de lege ferenda*.

III.

V úvodu práce doktorandka si vytkla cíl, kterým byla „snaha o nalezení řešení nejlepší cesty, jak správně harmonizovat daně z příjmů v Evropské unii“ a v souvislosti s tím si vytkla i tři hlavní výzkumné otázky (str. 8 – 9). První premisou doktorandky je, že založení zvláštního unijního občanství daňového režimu, který by existoval paralelně vedle národních daňových režimů, představuje vhodnou perspektivu pro další vývoj harmonizace přímých daní. K tomuto návrhu lze nabídnout otázku, zda současná míra ekonomické ale především politické integrace v rámci EU je na takové úrovni, že sice přičlenění k unijnímu občanství již i určité povinnosti (tedy daňové), ale na druhé straně opětovně zmenší prostor členským státům rozhodovat o významné otázce

tvůřící součást jejich ekonomické podstaty. Druhou premisou je konstatování, že recentní unijní snahy v této oblasti (harmonizace přímých daní) jsou na „správné cestě“ k dosažení cíle. Třetí výzkumnou otázkou je, zda je možné najít nějaké zdroje inspirace pro podporu harmonizačního procesu daní z příjmů v EU. Tyto výzkumné otázky, z mého pohledu dobře zvolené, se tak nesou na pozadí celé práce, přičemž doktorandka na ně stručně odpovídá v závěru práce (str. 203 an.)

V kapitole druhé doktorandka objasňuje základní terminologii, kterou používala v dalších kapitolách. Dále se zde pokusila nastínit základní zásady optimálního daňového systému a v této souvislosti podrobit kritice systém stávající. Věnovala se dále též dvojímu zdanění, daňové rezidenci a daňové konkurenci. V kapitole třetí je proveden rozbor procesu sbližování právních předpisů členských států EU. Věnuje se též obecně institutu harmonizace a konkrétně pak daňové harmonizaci. Kapitola čtvrtá přináší celkový pohled na nástroj posílené spolupráce z právně-teoretického hlediska, pojednává o jeho genezi a nastiňuje možné způsoby realizace.

V kapitole páté činí doktorandka krátký exkurz k harmonizaci nepřímých daní, přičemž podrobněji pojednává především o dani z přidané hodnoty, kde, jak uvádí, bylo dosaženo vynikajících výsledků v oblasti harmonizace (struktura a sazba daně), na straně druhé označuje stávající systém za velmi komplikovaný a nepřehledný. Dále kritice podrobuje návrh směrnice o zavedení daně z finančních transakcí.

Jádrem práce je kapitola šestá, kde je podrobněji pojednáno o harmonizaci přímých daní. Po krátké genezi vývoje v této oblasti, jsou detailní analýze podrobeny relevantní směrnice (např. o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností; o fúzích; o zdanění příjmů z úspor ve formě plateb úrokového charakteru, nebo o zdanění úroků a licenčních poplatků).

Předmětem kapitoly sedmé je pak dvojí zdanění, přičemž je zde pojednáno o smlouvách o zamezení dvojího zdanění, metodám, modelové

smlouvě pro členské státy. V kapitole osmé je učiněn krátký exkurz k daňovému systému Spojených států amerických. Autorka se v této souvislosti věnuje uplatnění tohoto daňového systému v systému Evropské unie, přičemž je do značné míry skeptická. V kapitole deváté autorka navazuje na kapitolu šestou a shrnuje aktuální vývoj v oblasti harmonizace přímých daní.

Pozitivně hodnotím, že jednotlivé kapitoly jsou opatřeny dílčím shrnutím zásadních tezí. Závěr práce je pak syntézou dílčích závěrů z jednotlivých kapitol.

IV.

V závěru konstatuji, že se autorka zdařile vypořádala se zvoleným tématem. Cílem práce bylo provedení analýzy harmonizačního procesu u daní z příjmů a jeho perspektiv, v této souvislosti si JUDr. Vondráčková položila tři výzkumné otázky (resp. premisy, které v práci analyzovala). Na uvedené otázky též velmi zdařilým způsobem ve své práci odpověděla. Prokázala tak schopnost teoretického uvažování i schopnosti analytické. Lze konstatovat, že cíl práce byl naplněn a že práce přinesla kritického zhodnocení stavu *de lege lata* a návrhy *de lege ferenda*.

Práce splňuje po formální i obsahové stránce náležitosti kladené disertační práce v oboru, ve kterém byla zpracovávána (Evropské právo). Za hlavní klad považuji rozsáhlé a časté odkazy na zahraniční úpravy a především schopnost předkládat vlastní závěry, které vychází z podrobné znalosti problematiky. Práce je nejenom rozsáhlá, ale také obsahově logická, přičemž autorka při analýze jednotlivých institutů je schopna dojít k zobecňujícím závěrům. Pozitivně hodnotím, že se autorka vyhnula nadměrnému používání metody deskripce a naopak hojně využívá metody analytické a komparativní.

V.

Oponentka nemá zásadních námitek vůči formálnímu, ani obsahovému zpracování doktorské disertační práce, naopak její zpracování považuje za velmi kvalitní. Doktorská disertační práce má velmi dobrou odbornou i literární úroveň, uceleným způsobem pojednává o harmonizaci přímých daní důchodového typu v Evropské unii a přináší nové vědecké poznatky pro obor, ve kterém byla zpracovávána. O odborné erudici doktorandky a o soustavném (výsostném) zájmu o tuto problematiku svědčí též skutečnost, že své dílčí závěry publikovala v odborných časopisech (mj. v angličtině). Nadto byla hlavní řešitelkou projektu podpořeném Grantovou agenturou Univerzity Karlovy (projekt č. 18343/2014 s názvem „*Perspektivy harmonizace přímých daní důchodového typu v Evropské unii*“). Po redakčních úpravách pak oponentka doporučuje doktorandce publikaci této doktorské disertační práce širší právnické veřejnosti.

VI.

S ohledem na shora popsané závěry proto, ve smyslu čl. 66 Pravidel pro organizaci studia na PF UK, posuzovanou práci JUDr. Anety Vondráčkové doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertačních prací.

Otázka k obhajobě:

1) Využitelné možnosti uplatnění systému federálního zdanění ve Spojených státech amerických v systému Evropské unie; výhody a nevýhody.

Dále viz shora v textu.

V Praze dne 7. října 2016

JUDr. Monika Forejtová, Ph.D.

oponentka